

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Лі Аньянь

«ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ДО МУЗИЧНОГО ПРОСВІТНИЦТВА СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ЗАСАДАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»,

представлену до захисту на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук

за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

В сучасному глобалізованому просторі життя взагалі та освіти зокрема, постає головне питання – як зберегти найкращі та найцінніші надбання минулих поколінь та передати їх наступним поколінням, прищепивши не тільки повагу до тезаурусу педагогічної та мистецької думки, сформованого академічною наукою, але й сформулювавши, іноді й спровокувавши у молодого покоління бажання розвивати та розширювати цей тезаурус.

Тема дисертаційного дослідження є вельми важливою та своєчасною. Освітня система часто-густо має характер формально-академічний, що не враховує реалії сьогодення. Сучасний освітній простір стає більш індивідуалізованим, і не тільки за програмою або увагою саме до особистості учня, але й більш індивідуалізованим у алгоритмі формуванні майбутнього фахівця. Підготовка вчителів до музичної просвітницької діяльності є важливим соціально-виховним завданням, на них покладається виховання «споживачів мистецтва», як зазначено на сторінці 57 дисертаційного дослідження, тобто музична просвітницька діяльність, за великим рахунком, займається вихованням того прошарку населення, який визначає загальний стан та характер суспільства та, відповідно, визначає змістове наповнення мистецького та культурного життя.

Музичне просвітництво – це не поширення музичного знання, а формування людини суспільства, визначною рисою якої є не просто обізнаність у музиці, а головне – присутність у структурі особистості розуміння мистецької складової, як духовного стрижня людини, а не тільки розважального фактору життя. Таким чином, музичне просвітництво передбачає розуміння значущості мистецтва у формуванні духовно-здорового суспільства.

З огляду на вищезазначене, дисертаційне дослідження Лі Аньань «Підготовка майбутніх учителів музики до музичного просвітництва старшокласників на засадах застосування інноваційних технологій» є своєчасним та доречним. Дисертант привертає увагу до змістовної складової музичного просвітництва як «науково й методично обґрунтованої діяльності, спрямованої на виховання школярів як освічених любителів музики... усвідомлення цінності власної музично-пізнавальної діяльності як шляху прилучення до духовної скарбниці людства» (с. 59) та визначає шляхи вирішення проблеми. Особливу увагу дисертант приділяє інноваційним технологіям, що досить зрозуміло у загальному контексті цифровізації практично усіх сфер людської діяльності.

Дисертант в роботі ставить дуже складне питання – якою за змістом повинна бути підготовка майбутніх вчителів, щоб набуті компетентності могли дозволити вчителю розмовляти з молоддю їх мовою, не втративши при цьому свого статусу, але зацікавлюючи молодь, переконуючи їх в тому, що класичне академічне мистецтво – це не застигла холодна форма, а такий рівень музичного матеріалу та виконання, що спроможний зацікавити всіх.

Структура дисертаційного дослідження, змістовне наповнення та послідовність викладення переконливі: зрозуміло сформульовані мета дослідження, етапність реалізації, педагогічні умови тощо.

Дослідницьку увагу було сфокусовано на модельному підході до методики підготовки студентів до музичного просвітництва з метою зробити процес педагогічно керованим. Як зазначав Ю. Ципкін, модель є особливою

структурною схемою, яка дозволяє фахівцям побачити проблему як в цілому, так й у найбільш важливих її деталях (Цыпкин Ю.А. Управление персоналом. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. С.271). Представлена дисертантом модель дозволяє сприймати розроблену методику як систему, що ґрунтується на певних теоретико-методологічних принципах, відповідних педагогічних умовах, має чітко визначені етапи, змістові, процесуальні та дидактичні компоненти.

Важливою складовою цілісного педагогічного процесу підготовки майбутніх учителів музики до музичного просвітництва старшокласників на засадах застосування інноваційних технологій, виступає визначення компонентів, критеріїв та показників оцінювання рівнів підготовленості студентів до цієї діяльності (таблиця 2.1.), які й зумовлюють етапи підготовки: мотиваційно-настановний як формування ставлення до проблеми; когнітивно-компетентнісний – як формування вміння; комунікативно-творчий – як накопичення досвіду. Вони ж виступають у якості етапів формування підготовки студентів до музичного просвітництва.

Така структурованість дозволяє вирішувати проблеми комплексно, враховуючи, з одного боку – особистісні якості педагога, що в сучасному контексті організації та смислового наповнення будь-якої професійної діяльності відповідає новітнім тенденціям та технологіям формування професіонала, та, з іншого боку – має загально-прикладний характер, що дозволяє сформувати та сформулювати визначену методичну систему, яка в змозі використовуватись як освітня одиниця.

Але як кожна нова система, запропонована методика викликає деякі питання та зауваження.

1. На сторінці 54 дисертант пропонує застосування «інноваційних форм і методів організації музично-пізнавальної діяльності старшокласників... на засадах розробки й впровадження інноваційних технологій презентації твору й обміну думками й оцінками», на сторінці 119 йде мова про фахове самовдосконалення методом

інноваційних технологій, хотілося б докладнішого викладення цих технологій, вони ж не зводяться лише до володіння ІТ-технологіями, а, мабуть, передбачають якісь новітні нетрадиційні педагогічні технології. Хотілося б уточнити, які саме інноваційні технології, окрім ІТ - технологій працюють на фахове самовдосконалення студентів та формують їх готовність до просвітницької діяльності.

2. За результатами експерименту видно, що методика працює. Але виникає питання: після експерименту залишилася достатня кількість респондентів, які не підвищили свій рівень готовності до просвітницької діяльності або підвищили його досить незначною мірою. Так, за результатами експерименту в ЕГ на недостатньому та формальному рівні залишилися майже 25 % респондентів. Хотілося б почути аналіз цієї ситуації: чому не всі респонденти досягли певних результатів, та, відповідно, чи потрібна якась діагностика взагалі здатності до просвітницької діяльності, тобто якийсь відбір серед майбутніх вчителів для орієнтації їх на таку діяльність? Увага до цього аспекту значно б збагатила дисертаційне дослідження та дозволила б долучити до аналізу проблеми сучасні загально-філософські концепції, які здатні пояснити та спрогнозувати потенціал, зокрема, професіоналізації особистості.
3. Відомо, що особливо для старшокласників, магія особистості вчителя відіграє вирішальну роль. Отже, хотілося б більш докладного викладення позиції автора щодо психологічного аспекту формування саме особистості вчителя, його професійного менталітету та компетентнісної структури, адже в дослідженні увагу зосереджено в основному на засвоєнні певних педагогічних прийомів. Дисертант лише опосередковано торкається цієї теми, окремо надаючи уваги такому структурному компоненту методики, як мотиваційний. Від себе можу порекомендувати у подальшій роботі звернути увагу на синергетичні теорії, напрямки яких (автопоезіс, теорія складних

систем, синергетична акмеологія та ін) дозволяють поглянути на майбутнього вчителя як на цілісну систему, а на його професійну підготовку як на особистісне зростання. Звернення до сучасних синергетичних концепцій відкриє можливість не тільки більш широко та узагальнено вивчати проблему, але дозволить пояснити внутрішні зв'язки моделі методики підготовки майбутніх вчителів до просвітницької діяльності з точки зору необхідних властивостей свідомості майбутнього вчителя, його професійного менталітету.

4. Серед типових особливостей позакласної просвітницької діяльності дисертант виділяє невизначеність ситуативних завдань та здатність вчителя «заціпити» емоційний стан учнів (с. 81-82). Тому постає питання про вміння вчителя володіти аудиторією, «захоплювати» її та «нав'язувати» їй свої думки саме через комунікативні вміння. Хоча така тема заслуговує на окреме дослідження, залежність результатів комунікації від здатності педагога до діалогізації очевидна. В цьому сенсі можу поради звернути увагу на акторські технології, які, як доказано практикою, вельми допомагають формуванню у майбутнього спеціаліста, головною професійною якого є комунікація, належного менталітету, готовності та спроможності розв'язувати будь-які комунікативні ситуації у будь-яких умовах. Оволодіння певними навичками акторської системи, зокрема, засобів впливу на аудиторію – взяття уваги, контрастність інтонаційного викладання тощо – на мій погляд, заслуговує на включення до методики підготовки майбутніх вчителів до просвітницької діяльності.

Концептуально обґрунтоване дослідження Лі Аньянь позбавлене серйозних недоліків, здатних перешкоджати сприйняттю викладу матеріалу. Акцентуючи на високому фаховому рівні рецензованого дослідження, зазначу, що мої зауваження, насамперед, зумовлені живим інтересом до цієї дисертації і матимуть, швидше, характер рекомендацій і побажань – отож не впливатимуть на позитивний відгук у цілому.

Тож завершуючи, зазначу, що рецензоване дослідження Лі Аньань може стати основоположною методологічною складовою майбутніх наукових напрацювань подібної направленості, збагатити науковий і теоретичний аналіз як у педагогічних та психологічних питаннях, так й загально – філософському осмисленні змісту та способів виховання молоді.

Кандидатська дисертація Лі Аньань переконливо узагальнює результати формувального експерименту та доказує життєздатність та ефективність методики підготовки майбутніх вчителів музики до музичного просвітництва старшокласників на засадах застосування інноваційних технологій. Тому не має жодних сумнівів у повній відповідності даної праці вимогам МОН України до досліджень з педагогічного напрямку. Усі публікації дисертанта відповідають обраній темі, підтверджуючи відповідну апробацію її результатів. Текст автореферату достатньою мірою відтворює положення дисертації.

Отже, Лі Аньань цілком заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Доктор мистецтвознавства,
кандидат педагогічних наук,
народна артистка України,
проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи,
професор кафедри сольного співу

Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової

О. Оганезова-Григоренко Оганезова-Григоренко О.В.

